ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΡΗΤΩΝ ΡΟΔΟΥ "Ο ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ"

Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΧΤΥΠΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΡΟΔΟ

του Ψηλορείτη οι στράτες

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο Κ. ΡΟΔΟΥ
Αριθμός Αδείας 3

PRESS POST X+6 PRESS POST
Κωδικός 234248

ΕΛΤΑ Hellenic Post

Τεύχος 104 • Νοέμβριος/Δεκέμβριος 2016 - Ιανουάριος 2017
• Τ.Θ. 328 85100 Ρόδος

ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ

ΞΥΛΟΦΟΥΡΝΟΜΑΓΕΙΡΕΜΑΤΑ

Ζωντανή μουσική
κάθε Παρασκευή & Σάββατο!

Κλαυδίου Πέππερ 115-117 (περιοχή Ζέφυρος)
85100 Ρόδος, Τηλ.: 2241116072

ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΡΟΔΟΥ
Με την τεχνογνωσία των
Εκπαιδευτηρίων Γείτονα

Γνώση

Πολιτισμός
Άθληση

Βρεφονηπιακός Σταθμός
Νηπιαγωγείο
Δημοτικό
Γυμνάσιο
Λύκειο
International Baccalaureate

Μοναδική Επιλογή!

ΑΣΑΦΥΤΗ
M&X
ΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΜΕΛΕΤΗ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ - ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ

Αν. Παύλου 22
85100 Ρόδος
metalocho@gmail.com

ΜΕΤΑΛΛΟΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΑΕ

ISO9001:2008

PISCINES DEALES

Τηλ. 22410 66839 fax 22410 03520
Κιν. 6944596790, 6948624430

Η καρδιά στη Κρήτης χαπά και στη Ρόδο

Τεύχος 104 • Νοεμ./Δεκ. 2016 - Ιανουάριος 2017
Κυκλοφορεί ανά 3μηνο • Τιμή τεύχους: 0.10 Ευρώ

του Ψηλορείτη οι Στράτες

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

- Απο τεύχος... σε τεύχος....5
- Αρκάδι η μεγάλη εθελοθυσία....6
- Η θυσία των αγωνιστών....8
- Εκδηλώσεις για το Αρκάδι....9
- Κοντζές & Διωματάρης....10
- Τα τμήματα χορών....11
- Πολλά Κρητικόπουλα στα Πανεπιστήμια....12
- Κρήτη -Πόντος....13
- Ατσιπόπουλο....16
- Κρήτη - Πόντος του Π. Βενέρη....18
- Καλησπερίζο το στενό....19
- Γιάννης Χαρούλης....20
- Ο ιερέας....21
- Ήθελέ ντα κ ήπαθέ ντα....23
- Τση χώρες τα μελλούμενα....24
- Βιβλία που πήραμε....26
- Με βάρσαμο και αρσαμαρή....28
- Αθλοβολές - Νάκλια....29

Περιοδική Πολιτιστική έκδοση της
Αδελφότητας Κρητών Ρόδου
«Ο ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ»
Οδός: Πατριάρχου Αθηναγόρα 28
Τηλ. & Fax: 2241026738 - Τ.Θ. 328 Ρόδος 85100
www.psiloritis.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
Υπεύθυνος Σύνταξης - Τυπογραφείου
ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΩΓΑΚΗΣ • Τηλ.: 22410.20638
Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκαν οι:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΑΚΗΣ
π. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΚΑΙΒΑΚΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:
Πρόεδρος: Γιάννης Ναυτάκης
Α' Αντιπρόεδρος: Αντώνιος Ενεγ. Ξηλαπαδάκης
Β' Αντιπρόεδρος: Μανώλης Ταμπακάκης
Γεν. Γραμματέας: π. Εμμαν. Σκλάβάκης
Ειδικ. Γραμματέας: Μαρίνα Παπαδάκη
Ταμίας: Νικηφόρος Στρατήγης

Έφοροι Πνευματικών &
Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων:
Νίκος Κουρουπάκης
Φωτεινή Φωκαδάκη
Δημήτρης Παπαντωνάκης

Έφοροι Αίσχης:
Ελένη Πονηκάκη
Ειρήνη Μάτση - Ντελλάκη

Εξελεγκτική Επιτροπή:
Βαγγέλης Καρκαδάκης
Αικατερίνη Κουβίδη
Κανάκης Αλεξ. Παπαδάκης

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν προσωπικές θέσεις των συντακτών τους.

Σχεδιασμός - Εκτύπωση:
Γραφικές Τέχνες - Εκδόσεις Βιβλίων
ΠΑΠΑΣΤΕΡΓΙΟΥ Α. & ΣΙΑ Ο.Ε.
Τηλ.& Fax.: 22410.23768 Ρόδος
e-mail:papsot4@otenet.gr

Φωτογραφία
Εξοφύλλου
Κρήτη 1955

Σχεδ. Εξωφύλλου:
Ρένα Βουτυράκη

Ελάτε στα
Συνεταιρισμένα
Φαρμακεία
Μέλη
ΣΥΦΑΚ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΩΝ
ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ
Συμβουλευτείτε τον Φαρμακοποιό σας
για την ομορφιά
& την ευεξία σας!
Περιηγηθείτε στις Διαδραστικές οθόνες
στα συνεταιρισμένα Φαρμακεία μας!
τώρα και e-shop!
www.syfak.com

Από τεύχος... σε τεύχος

Λαός που δεν έχει μνήμη δεν έχει μέλλον

Ισως η εποχή που βιώνουμε να είναι η πιο κρίσιμη για τον τόπο μας, τα τελευταία χρόνια. Για την κοινωνία που προσπαθεί να διατηρήσει με τις όποιες δυνάμεις της έχουν απομείνει τη συνοχή των μελών της, των πολιτών, των ανθρώπων που την αποτελούν. Η παγκοσμιοποιημένη πολιτική που έχει επιβληθεί, στους λαούς της γης έχει στόχο τον έλεγχο της οικονομίας και την αλόγιστη υπερκατανάλωση ως βασικό λόγο ύπαρξης των ανθρώπων. Έτσι, τείνουν να χαθούν ή έχουν ήδη χαθεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός λαού, έχει αλλοιωθεί η πολιτιστική του ταυτότητα.

Το μόνο που μας έχει απομείνει είναι η μνήμη και η παράδοσή μας. Αυτά που μας έχουν κληροδοτήσει οι παππούδες και οι γονείς μας. Και ποια είναι αυτά; Είναι η ελληνική γλώσσα, η χριστιανική μας πίστη, η λαϊκή μας κληρονομιά (χοροί, μουσική, παραμύθια, θρύλοι, φαγητά, συνήθειες), τα έθιμά μας, η δομή της ελληνικής οικογένειας, οι δεσμοί που υπάρχουν μεταξύ μας, με κυρίαρχο την ελληνική αδελφοσύνη. Παράδοση είναι τα κάλαντα, οι μαντινάδες, οι χοροί και οι σκοποί που τους συνοδεύουν, ο ιδιαίτερος χαιρετισμός, το νανούρισμα της γιαγιάς και της μάνας. Η παράδοση κλείνει μέσα της όλες τις ανθρώπινες αξίες, τις εντάσσει στην καθημερινότητά μας και έτσι, συνειδητοποιημένα προχωρούμε ως λαός από το χθες στο αύριο, δημιουργώντας «αντισώματα» εναντίον της λογικής της υιοθέτησης προτύπων με στόχο την εμπορευματοποίηση των πάντων.

Και έρχεται η μνήμη να βοηθήσει σ' αυτό. Να ανακαλέσει την ιστορική μας πορεία, ως λαού. Να θυμηθούμε πόσο οι παραπάνω αξίες μας στήριξαν στο διάβα του χρόνου και δεν χάσαμε την ελληνικότητά μας. Άλλωστε, ο λαός που δεν έχει μνήμη, δεν έχει μέλλον.

Επιπρόσθετα, η αβεβαιότητα και η ανασφάλεια που καθημερινά ταλανίζει τον τόπο μας, τα μηνύματα από τις εθνικιστικές κορώνες των «γειτόνων» επιτείνουν την ανασφάλεια.

Αν θέλουμε να επιβιώσουμε ως Έλληνες, ως Κρητικοί είναι απαραίτητο να κρατηθούμε γερά από τις ρίζες μας. Από κει θα αντλήσουμε δύναμη, έμπνευση και κυρίως πίστη στα ιδανικά μας.

Η ύπαρξη των πολιτιστικών φορέων, όπως είναι ο δικός μας, αυτόν τον ρόλο οφείλουν να παίζουν.

Να ενώνουν τους ανθρώπους και να μεταφέρουν στο σήμερα τους παλμούς της ελληνικής μας παράδοσης της ζωντανής μας πολιτιστικής κληρονομιάς. Να ενσωματώσουν τα στοιχεία της παράδοσης στην καθημερινή μας πραγματικότητα για να αποτελέσουν πολιτιστική «τροφή» για το αύριο. Η μνήμη και η παράδοση είναι η πολύτιμη περιουσία που έχουμε κληρονομήσει. Η ευθύνη να την παραδώσουμε στα παιδιά και τα εγγόνια μας υγιή και αληθινή είναι αποκλειστικά δική μας.

Γιάννης Νιωτάκης

Αρκάδι η μεγάλη εθελοθυσία*

150 χρόνια μετά

Με δίκαιη πατριωτική υπερηφάνεια τιμά κάθε χρόνο ή Κρήτη την ιερή επέτειο της ολοκαυτώσεως του Αρκαδίου. Πολύ λίγοι είναι οι λαοί, πού ή Ιστορία τους έχει να επιδείξει ανάλογες σε μέγεθος και σε ηθική σημασία ηρωικές πράξεις ομαδικής αυτοθυσίας στο βωμό της Ελευθερίας.

Η θυσία του Αρκαδίου θα παραμείνει αιώνια μια από τις λαμπρότερες σελίδες της ένδοξης ελληνικής Ιστορίας, όχι λιγότερο λαμπρή από την τραγική θυσία του Ζαλόγγου ή την επική έξοδο του Μεσολογγίου.

Αν η μεγάλη Κρητική Επανάσταση του 1866-1869, το δεύτερο αυτό Εικοσιένα, υπήρξε ή σημαντικότερη απ' όλες τις αλλεπάλληλες επαναστάσεις πού το αδάμαστο νησί αποτόλμησε για την ένωση του με τη μητέρα Ελλάδα, η ηρωική άμυνα του Αρκαδιού και το θριλικό ολοκαύτωμα της 8ης / 9ης Νοεμβρίου 1866 αποτελεί αναμφισβήτητα το συγκλονιστικότερο, το μεγαλειωδέστερο επεισόδιο του παράτολμου αυτού αγώνα.

Παγκόσμια ήταν ή απήχησή του. Η ιερή φλόγα της ανατινάξεως εφώτισε, θα έλεγες, την οικουμένη ολόκληρη με τη λάμψη της και έδειξε καθαρά στα έκθαμβα μάτια των λαών και των ισχυρών της γης πώς ό λαός της Κρήτης ήταν αληθινά αποφασισμένος να θυσιαστεί για να κερδίσει το πολυτιμότερο αγαθό και το ιερότερο δικαίωμα του άνθρωπου - την Ελευθερία.

Από τότε, το όνομα του ιστορικού μοναστηριού διαλαλήθηκε στα πέρατα του κόσμου και καθιερώθηκε στην ιστορική μνήμη σαν σύμβολο Ιερό, πού θα υπενθυμίζει παντοτινά στις επερχόμενες γενεές σε ποιό ύψος αυτοθυσίας μπορεί να φτάσει ένας περήφανος λαός, όταν αγωνίζεται για την ελευθερία του και πόσο μεγαλύτερη αξία έχει και από την υλική δύναμη και από την ωμή βία και από τον υπέρτερο αριθμό ή ψυχή ή ελεύθερη και το φρόνημα το αδούλωτο. Αυτό είναι το βαθύτερο νόημα της θυσίας του Αρκαδίου και αυτό είναι το μεγάλο ηθικό δίδαγμα

συνέχεια στη σελίδα 7

συνέχεια από τη σελίδα 6

της.

Σε περιστάσεις σαν τη σημερινή, όπου τιμούμε ευλαβικά τη μνήμη των ηρώων και των μαρτύρων της υπέροχης αυτής θυσίας, θ' αναπολούμε πάντα νοερά, με ιερό ρίγος πατριωτικής συγκινήσεως, όλες τις τραγικές λεπτομέρειες του ιστορικού αυτού δράματος όλα τα πρόσωπα των γενναίων πρωταγωνιστών του, μα, κοντά σ'αυτούς, και το ανώνυμο πλήθος των αφανών ηρώων, πού πρόσφεραν τη ζωή τους στο ολοκαύτωμα, μετατρέποντας από λόγο σε πράξη το πύρινο έμβλημα τού μεγάλου εκείνου εθνικού ξεσηκωμού: Ελευθερία ή Θάνατος!

Και θα φέρνουμε στον νου, με τη σειρά τους, την ακλόνητη απόφαση των υπερασπιστών τού ιστορικού μοναστηρίου να μείνουν εκεί και να πολεμήσουν μέχρι θανάτου, παρ'όλο πού ήξεραν καλά πόσο αδύνατο ήταν το οχυρό τους και πόσο πολυαριθμότερος και καλύτερα εξοπλισμένος ήταν ο αγριεμένος στρατός του Μουσταφά Πασά πού ερχόταν κατεπάνω τους.

Την ηρωική και απελπισμένη άμυνα πού αντέταξαν στις αλλεπάλληλες εφόδους τού στρατού αυτού, από τις επάλξεις του μοναστηριού, ολόκληρη την ανταριασμένη εκείνη μέρα της 8ης Νοεμβρίου. Την απερίγραπτη αγωνία της νύχτας πού ακολούθησε, κατά την οποία, αφού οι απεγνωσμένες εκκλήσεις τους για βοήθεια δεν φαινόταν να τελεσφορούν, σφυρηλατήθηκε σ' όλων τις καρδιές η μεγάλη απόφαση να πεθάνουν μέχρις ενός. Το ξαναδυνάμωμα του αγώνα, με το ξημέρωμα της επομένης μέρας, πού στάθηκε ή μοιραία ήμερα του ολέθρου και της δόξας, όταν βρύντησε το κανόνι πού μετέφερε ό Μουσταφάς από το Ρέθεμνος, γκρέμισε τη σιδερόπορτα του μοναστηριού και εισόρμησαν στον περίβολο τα αίματοδιψασμένα τουρκικά στίφη.

Την ταραχή και τη σύγχυση πού ακολούθησε, την πάλη σώμα με σώμα, την αλλοφροσύνη και τη σφαγή των γυναικόπαιδων, την συνάθροιση του πλήθους στην πυριτιδαποθήκη και τέλος τη μεγάλη, την κοσμολάλητη στιγμή της ανατινάξεως, πού καταύγασε τον κόσμο με ματωμένο φώς και έκαμε το Αρκάδι συνώνυμο με τη Δόξα.

Και θ' αντικρίζομε ακόμη με τα μάτια της ψυχής μας τη θρυλική μορφή του πυρπολητή, του Κωνσταντίνου Γιαμπουδάκη, του ατρόμητου αυτού παλληκαριού, πού του έλαχε ό κλήρος να εκτελέσει την κοινή απόφαση για την υπέρτατη θυσία.

Και κοντά του τη γαλήνια φυσιογνωμία του ηγουμένου Γαβριήλ, με το επιβλητικό παράστημα και τα μεγάλα φωτοβόλα μάτια, του άξιου αυτού κληρικού και πολεμάρχου, που στάθηκε ατό ύψος των περιστάσεων, κι ας μην ήταν και πολύ γραμματισμένος, και που προτίμησε να βρει τον ένδοξο θάνατο, πολεμώντας ως την ύστατη στιγμή για πίστη και για πατρίδα.

Θα θυμούμαστε το φρούραρχο του Αρκαδίου Ιωάννη Δημακόπουλο, το σεμνό και θαρραλέο αυτό νέο, που ήρθε με τη στολή του Έλληνα αξιωματικού και με τούς εθελοντές από την ελεύθερη Ελλάδα, να σφαγιαστεί για την Ελευθερία της Κρήτης.

συνέχεια στη σελίδα 9

Η θυσία των αγωνιστών της Μονής Αρκαδίου.

Φέτος συμπληρώνονται 150 χρόνια.

Το Αρκάδι έχει καταγραφεί στη μνήμη των Ελλήνων αλλά και όλου του κόσμου ως παγκόσμιο σύμβολο αυτοθυσίας και αυταπάρνησης. Φέτος συμπληρώνονται 150 χρόνια από τη μεγάλη εκείνη εθελοθυσία των αγωνιστών που υπεράσπιζαν της μονή αλλά και των κατοίκων, γυναικών και παιδιών της περιοχής που είχαν κλειστεί σ' αυτήν.

Η ηθική αξία της Αρκαδικής εθελοθυσίας αποκτά τις μέρες μας έναν ιδιαίτερο συμβολισμό. Γιατί δεν είναι απλά ένα ιστορικό γεγονός. Είναι η συνέχεια της ιστορίας του τόπου μας. Είναι η ενσάρκωση της αυτοθυσίας και του αγώνα για την προάσπιση του υπέρτατου αγαθού, της ελευθερίας.

Εκδηλώσεις, για να τιμηθεί η Αρκαδική θυσία, με τη συμπλήρωση φέτος 150 χρόνων από εκείνο το Νοέμβρη του 1866 (8,9-11-1866), πραγματοποιούνται στην Κρήτη αλλά και σε όλο τον Κόσμο. Όπου χτυπά η καρδιά της Κρήτης.

Στη Ρόδο η επέτειος της μεγάλης θυσίας θα τιμηθεί την Κυριακή 13 Νοεμβρίου 2016 με επιμνημόσυνη δέηση που θα γίνει στον Ιερό Ναό Ευαγγελισμού Ρόδου.

Μετά την τελετή θα γίνει κατάθεση στεφάνου στο Βωμό της Πατρίδας με την παρουσία ομάδας νέων με τις παραδοσιακές στολές της Κρήτης. Τον ύμνο της Κρήτης θα ψάλλει η ομάδα ριζίτικου τραγουδιού της Αδελφότητας.

Στη συνέχεια θα προσφερθεί κρητικό κέρασμα στη στέγη της Αδελφότητας Κρητών (Πατρ. Αθηναγόρα 28. Ρόδος).

Η Κρήτη είναι προορισμός γυχής για τα παιδιά

Μην αμελείτε να φέρνετε τα παιδιά και τα εγγόνια σας στη στέγη της Αδελφότητας Κρητών. Η Κρήτη βιώνεται στις καρδιές τους από τη συμμετοχή τους στα τμήματα χορών και μουσικής της Αδελφότητας. Είναι η ευθύνη μας απέναντι στις επόμενες γενιές.

Εκδηλώσεις «Αρκάδι 2016»
150η Επέτειος της μεγάλης εθελοθυσίας

Πρόσκληση

Προσκαλούμε όλους τους Κρητικούς και τους φίλους της Αδελφότητας να τιμήσουν με την παρουσία τους τις εκδηλώσεις που έχουν ενταχθεί στον εορτασμό της επετείου του ολοκαυτώματος του Αρκαδίου.

Κυριακή 13 Νοεμβρίου 2016 • Ώρα: 09.30
Ιερός Ναός Ευαγγελισμού Ρόδου

Επιμνημόσυνη δέηση για τον ήρωες του ολοκαυτώματος της Ιεράς Μονής Αρκαδίου. Πανηγυρικός της ημέρας. Κατάθεση στεφάνου στο Βωμό της Πατρίδας. Προσφορά κρητικού κεράσματος στη στέγη της Αδελφότητας (Π. Αθηναγόρα 28, Ρόδος).

Επαναλαμβάνεται η ξεκαρδιστική θεατρική Κρητική Κωμωδία

«Κοντζές και Διωματάρης»

Η Θεατρική Ομάδα της Αδελφότητας, ύστερα από παράκληση πολλών θεατών, παρουσιάζει ξανά την κρητική κωμωδία - παρωδία του Γιάννη Νιωτάκη,

«Κοντζές και Διωματάρης»
σε σκηνοθεσία Γιάννη Φλώρου,

Ένα θεατρικό έργο που θα σας κάνει να γελάσετε με την καρδιά σας. Γιατί έχουμε ανάγκη το γέλιο τις μέρες μας.

Σάββατο 5 & Κυριακή 6 Νοεμβρίου 2016 • Ώρα: 20.00
Δημοτικό Θέατρο Ρόδου

«Αρκάδι η μεγάλη εθελοθυσία - 150 χρόνια μετά»

συνέχεια από τη σελίδα 7

Και δε θα ξεχνούμε ούτε ηρωίδες σαν τη Χαρίκλεια Δασκαλάκη, ούτε παλληκάρια σαν το Ντελή Δράκο ή τον Ιωάννη Κούβο, μα ούτε και τον ταπεινότερο πολεμιστή πού αγωνίστηκε και θυσιάστηκε την ένδοξη εκείνη μέρα.

Μανούσος Μανούσακας

*Ομιλία πού έγινε στό Ρέθεμνο της Κρήτης στις 7 Νοεμβρίου 1959 από τον Ακαδημαϊκό Μανούσο Μανούσακα.

«Κοντζές & Διωματάρης»
Επαναλαμβάνονται οι παραστάσεις

Μετά την ενθουσιώδη υποδοχή που είχε η κρητική κωμωδία του Γιάννη Νιωτάκη «Κοντζές και Διωματάρης» που παρουσίασε φέτος, τον Ιούνιο που πέρασε, η Θεατρική Ομάδα της Αδελφότητας Κρητών Ρόδου, οι παραστάσεις επαναλαμβάνονται στις 5 και 6 Νοεμβρίου 2016 στο Δημοτικό Θέατρο Ρόδου.

Η επανάληψη των παραστάσεων πραγματοποιείται ύστερα από αίτημα πολλών θεατών οι οποίοι δεν κατάφεραν να δουν το θεατρικό έργο με αφορμή τη μεγάλη προσέλευση που υπήρξε στην αρχική παρουσίαση.

Η κωμωδία «Κοντζές και Διωματάρης», περιλαμβάνει πολλά στοιχεία παρωδίας και προκαλεί στον θεατή πλούσιο και πηγαίο γέλιο. Στο συγκεκριμένο έργο, με το οποίο σφραγίζεται η 27χρονη πορεία της Θεατρικής Ομάδας, τα μέλη της ομάδας αποδίδουν απολαυστικά τους ρόλους οι οποίοι δημιουργούν κλίμα ευφορίας στον θεατή από τα πρώτα λεπτά της παράστασης.

Το θεατρικό έργο, το οποίο στηρίζεται στο υπονοούμενο που ανθούσε στην κρητική κοινωνία, είναι «βάλσαμο» για τις ψυχές των ανθρώπων, τις δύσκολες μέρες που περνάμε, σχολίασαν πολλοί θεατές στο τέλος των αρχικών παραστάσεων.

Η σκηνοθετική φροντίδα ανήκει στον σκηνοθέτη της ομάδας Γιάννη Φλώρο, που στο έργο αυτό έχει δώσει ένα «φρεσκάδι» ευρηματικότητας στην προσέγγιση και απόδοση των ρόλων από τα μέλη της ομάδας.

Τα σκηνικά είναι του Σταμάτη Κούρου, η αφίσα της Εύης Κοτανίδου ενώ τη μουσική επιμέλεια έχει ο π. Εμμ. Σκλιβάκης.

Οι πολύ ιδιαίτερη ρόλοι της κωμωδίας αυτής ενσαρκώνονται από τα μέλη: Φρόσω Κουβιδή, Μαρία Παπαδάκη, Νίκο Κουρουπάκη, Ευγενία Στεφανάκη, Μανώλη Τσιρακάκη, Αντ. Ευ. Ξεπαπαδάκη, Μανώλη Καλογεράκη, Μάριο Καλογεράκη, Νικηφόρο Στρατήγη, Στέλιο Μοσχονά και τους Γιώργο Ψαρολογάκη και Γιάννη Νιωτάκη σε ένα ξεχωριστό και πολύ απολαυστικό δίδυμο.

Οι παραστάσεις θα δοθούν στο Δημοτικό Θέατρο Ρόδου το Σαββατοκύριακο 5 και 6 Νοεμβρίου 2016 στις οκτώ το βράδυ.

Τα τμήματα χορών & μουσικής Ξεκίνησαν να λειτουργούν

Άρχισαν ξανά από τις αρχές Οκτωβρίου τα μαθήματα παραδοσιακών χορών σε παιδιά και ενήλικες, αλλά και μουσικής στη στέγη της Αδελφότητας Κρητών Ρόδου.

Η έναρξη των παιδικών τμημάτων έγινε την 1η Οκτωβρίου με τον αγιασμό που πραγματοποιήθηκε το πρωί του Σαββάτου από τους π. Κάλλιστο και π. Εμμανουήλ. Η αίθουσα του συλλόγου γέμισε από παιδικές φωνές και χαμόγελα που έδωσαν ζωντάνια στον χώρο μετά την ανάπαυλα του καλοκαιριού.

Τα μαθήματα παραδοσιακών χορών σε παιδιά γίνονται κάθε Σάββατο πρωί. Σ' αυτά διδάσκει η Μαρία Κουφού με την ιδιαίτερη αγάπη που έχει στα παιδιά, τα οποία κατακτά από την πρώτη στιγμή που θα έρθουν στη στέγη της Αδελφότητας.

Τα τμήματα χορών σε ενήλικες γίνονται κάθε Τετάρτη απόγευμα. Σ' αυτά διδάσκει ο Γιώργος Σακκομήτρος με την ξεχωριστή δυναμική την οποία διαθέτει. Η συμμετοχή και των παιδιών αλλά και των μεγάλων είναι φέτος πολύ μεγάλη. Φανερώνει την ανάγκη των ανθρώπων να έρθουν ο ένας κοντά στον άλλο με τον παραδοσιακό χορό και τη μουσική να λειτουργούν ως μέσον που σμίγει τους ανθρώπους.

Εκτός από τα τμήματα παραδοσιακών χορών στη στέγη της Αδελφότητας ξεκίνησαν και τα τμήματα μουσικής. Σ' αυτά διδάσκονται η λύρα, το λαούτο και το μαντολίνο. Εκφραστής της μουσικής μας κληρονομιάς είναι ο δάσκαλος της μουσικής Γιώργος Παραγιός ο οποίος έχει την ευθύνη λειτουργιάς των τμημάτων. Η γνώση και εμπειρία που διαθέτει αποτελούν το εχέγγυο για την αυθεντική εκμάθηση των μουσικών αυτών οργάνων. Η μουσική άλλωστε πρωσφέρει στα παιδιά ιδιαίτερη καλλιέργεια και αποτελεί τον δρόμο που οδηγεί στα ξεχωριστά μονοπάτια της παράδοσής μας.

Πολλά Κρητικόπουλα πέρασαν και φέτος στα πανεπιστήμια

Η εισαγωγή πολλών Κρητικόπουλων στα Πανεπιστήμια και φέτος γεμίζουν χαρά και την Αδελφότητα Κρητών. Τους ευχόμαστε συγχαρητήρια και να συνεχίσουν με επιτυχία τον καινούργιο δρόμο που έχει ανοίξει στη ζωή τους.

ΑΧΛΑΔΙΑΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ του Κων/νου	Λογοθεραπείας (Ιωάννινα).
ΚΟΥΛΟΥΜΠΡΑΚΗ ΦΩΤΕΙΝΗ του Ιωάννη	Διοίκησης Οικονομίας & Επικοινωνίας Πολιτιστικών & Τουριστικών Μονάδων (Άμφισσα)
ΜΑΛΙΩΤΑΚΗ ΚΥΡΙΑΚΗ του Φραγκίσκου	Τεχνολόγων Γεωπόνων (Καλαμάτα)
ΜΑΝΩΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Κων/νου	Σχολή Εμποροπλοιάρχων (Σούδα Χανίων)
ΜΙΧΕΛΙΔΑΚΗ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑ του Κυριάκου	Παιδαγωγικό Δημ. Εκπ/σης (Ρόδος)
ΜΟΣΧΟΝΑ ΜΕΡΟΠΗ - ΣΤΥΛΙΑΝΗ του Στυλιανού	Λογιστικής & Χρημ/κής (Ηράκλειο)
ΝΤΑΒΙΓΑΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Δημητρίου	Μαθηματικών & Εφαρμοσμένων Μαθηματικών (Ηράκλειο)
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ-ΡΑΦΑΗΛ του Εμμαν.	Διοίκησης Επιχειρήσεων (Λευκάδα)
ΠΕΡΡΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ του Γεωργίου	Επιστήμης Υπολογιστών (Ηράκλειο)
ΣΚΑΙΒΑΚΗ ΕΛΕΝΗ του Εμμαν.	Παιδαγωγικό Δημοτ. Εκπ/σης (Ρόδος)
ΣΚΟΡΔΑΛΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ του Νικολάου	Διοίκησης Επιχειρήσεων (Κοζάνη)
ΣΥΝΤΥΧΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Εμμαν.	Διοίκησης Επιχειρήσεων (Αθήνα)
ΤΖΟΥΑΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ του Δημητρίου	Φιλοσοφίας - Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας (Αθήνα)
ΦΑΩΡΟΥ ΦΕΒΡΩΝΙΑ - ΔΑΦΝΗ του Ιωάννη	Παιδαγωγικό Δημ. Εκπ/σης (Ρόδος)
ΧΟΥΧΟΥΛΙΔΑΚΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ-ΑΣΠΑΣΙΑ του Κων/νου	Αρχιτεκτόνων Μηχ/κών (Ξάνθη)

Κρητικά Καλημωρίσματα

Κάθε Σάββατο στις δυο το μεσημέρι από το ραδιόφωνο Λυχνάρι

Η εκπομπή μας «Κρητικά καλημωρίσματα» από το Ραδιόφωνο Λυχνάρι, το ραδιόφωνο που φωτίζει την παράδοση (FM 91.4 και 91.7) είναι πάλι κοντά σας κάθε Σάββατο στις δύο το μεσημέρι. Είναι μια εκπομπή με πολλή κρητική μουσική, νέα από την Κρήτη και την Αδελφότητά μας, μαντινάδες, νάκλια κι αθιβολές. Οι φίλοι από τη λοιπή Ελλάδα και το εξωτερικό μπορούν να την ακούσουν μέσα από την ιστοσελίδα μας www.psilioritis.gr. Περιμένουμε τα σχόλια και τις παρατηρήσεις σας για να γίνει πιο άμεση η επικοινωνία μας. Μπορείτε να μας τα στείλετε με μήνυμα στην ιστοσελίδα μας ή στη σύνταξη του περιοδικού.

ΚΡΗΤΗ - ΠΟΝΤΟΣ*
Χορευτικό αντάμωμα

Αν θα θέλαμε με μια φράση να περιγράψουμε τι αποκομίσαμε από την εκδήλωση που έγινε το βράδυ της Κυριακής 2-10-2016 στο Θερινό Θέατρο ΡΟΔΟΝ, θα λέγαμε, μια θάλασσα συναισθημάτων, συγκίνηση αλλά και προσωποποιημένη τη λεβεντιά τις μέρες μας.

Το πάντρεμα της μουσικής και των χορών των δύο λαών, Ποντίων και Κρητών ήταν ένα μοναδικό μάθημα αλληλεγγύης, συνεκτικότητας, αγάπης και κυρίως προσφοράς στην κοινωνία της Ρόδου.

Οι δυο σύλλογοι, η Αδελφότητα Κρητών Ρόδου «ο Ψηλορείτης» και ο Σύλλογος Ποντίων Ρόδου «ο Διγενής» έδωσαν ένα «ρεσιτάλ» αδελφοσύνης με αιχμή του δόρατος τις χορευτικές τους ομάδες.

Ο τίτλος της μουσικοχορευτικής παράστασης «Κρήτη – Πόντος – Χορευτικό αντάμωμα» προϊδέαζε τον θεατή για το τι θα παρακολουθούσε.

Η εκδήλωση άρχισε με τον χαιρετισμό του Προέδρου της Αδελφότητας Κρητών Γιάννη Νιωτάκη ο οποίος αναφέρθηκε στη συγγένεια που υπάρχει μεταξύ Κρητών και Ποντίων. Από τον καιρό του Νικηφόρου Φωκά (960-961 μΧ.) με την εγκατάσταση των στρατιωτών του στην Κρήτη. Ακολούθησαν πολλές μετακινήσεις Ποντίων στην Κρήτη μετά την άλωση της Τραπεζούντας το 1461 αλλά και αργότερα μετά τη μικρασιατική καταστροφή και τη γενοκτονία των Ποντίων (1914-1923). Πολλά χωριά της Κρήτης έχουν ποντιακή ρίζα όπως η Τραπεζούντα, ερειπωμένο χωριό της Σητείας, οι Αρμένοι, η Αργυρούπολη, οι Λιθίνες και πολλά άλλα. Κοινές ρίζες υπάρχουν και στη δημοτική ποίηση. Το ποντιακό δίστιχο και η κρητική μαντινάδα έχουν κοινό στοιχείο τον δεκαπεντασύλλαβο και την ομοιοκαταληξία. Η λύρα και στις δύο περιοχές είναι το κατεξοχήν μουσικό όργανο, ενώ και οι χοροί των δύο περιοχών με τον γοργό ρυθμό, την ενδυμασία και τη λιτή γραμμή δείχνουν έντονα τις σχέσεις Κρητών και Ποντίων.

Ο Γιάννης Νιωτάκης σημείωσε ότι πέρα από τα ιστορικά στοιχεία που ενώνουν τους δύο λαούς υπάρχει πραγματική αγάπη μεταξύ τους. Κάλεσε τους θεατές

συνέχεια στη σελίδα 14

συνέχεια από τη σελίδα 13

να ταξιδέψουν, μαζί με τους συντελεστές της εκδήλωσης, με τα μάτια και τα αυτιά της ψυχής, σ' ένα μεγάλο ταξίδι στο χρόνο και τον τόπο. Ακολουθώντας τα βήματα με τους Κουρήτες, τους πρώτους κάτοικους της Κρήτης, να χορεύουν μαζί με τους Πόντιους Τραντέλλενες, δηλαδή τριάντα φορές Έλληνες. Σ' ένα ταξίδι μουσικής και χορού, μα κυρίως, μέσα από τους πανάρχαιους αρχαϊκούς ρυθμούς και μελωδίες σ' ένα ταξίδι συνάντησης με τις προγονικές μας ρίζες.

Στο ταξίδι αυτό που συνεπήρε όλους, όσοι γέμισαν ασφυκτικά το θερινό θέατρο ΡΟΔΟΝ (πολλοί ήταν όρθιοι κι άλλοι έφυγαν, αφού δεν βρήκαν θέση), εκφραστές στη μουσική ήταν. Της Κρήτης ο δάσκαλος – λυράρης Γιώργος Παραγυιός. Μαζί του στα λαούτα ήταν οι, Βαγγέλης Ξεπαπαδάκης και Γιάννης Ροδίτης, ενώ στα κρουστά ο Νίκος Χασάπης. Στην ποντιακή μουσική ήταν ο λυράρης Παναγιώτης Γεωργιάδης και στο νταούλι ο Λεωνίδας Τριανταφυλλίδης.

Την παρουσίαση των κρητικών και ποντιακών χορών έκαναν οι χορευτικές ομάδες των Κρητών «οι Σταυραετοί» και αντίστοιχα των Ποντίων «ο Διγενής». Το υψηλό επίπεδο της προετοιμασίας που είχε γίνει ήταν εμφανές και καθοριστικό για την εξαιρετική απόδοση των ομάδων. Ένα πάντρεμα μελωδιών και βημάτων που συνεπήρε το κοινό. Οι υπεύθυνοι των τμημάτων ο Γιώργος Σακκομήτρος της Αδελφότητας Κρητών και ο Λεωνίδας Τριανταφυλλίδης του Συλλόγου Ποντίων έδωσαν πνοή και μοναδική εκφραστικότητα στην παρουσίαση. Οι μελωδίες, οι σχηματισμοί, οι υπέροχες στολές, αλλά και η σεμνή και με σεβασμό στην παράδοση προσέγγιση των χορών, με την αυθεντική τους έκφραση, μάγεψαν τους θεατές. Σ' αυτό συνέβαλαν η χάρη και κομψότητα των χορευτών και των δύο ομάδων αλλά και η αγάπη στο ξεχωριστό αυτό κομμάτι της παράδοσης μας.

Ενδιάμεσα, παρουσιάστηκαν δύο ποντιακά τραγούδια από τον Παναγιώτη Γεωργιάδη και δύο κρητικά από τον Γιώργη Παραγυιό και τον Βαγγέλη Ξεπαπαδάκη στο τραγούδι.

Η παράσταση ολοκληρώθηκε με την

συνέχεια στη σελίδα 15

συνέχεια από τη σελίδα 14

παρουσίαση των χορευτικών ομάδων σε μια κοινή εμφάνιση με χορούς από την Κρήτη και τον Πόντο που έχουν τον ίδιο ρυθμό, γεγονός που ενθουσίασε τους θεατές που χειροκροτούσαν σ' όλη τη διάρκεια της εκδήλωσης. Ιδιαίτερα συγκινητική ήταν η συμμετοχή παιδιών από τους δύο συλλόγους σε μια εκφραστική προσέγγιση χορών από τον Πόντο και την Κρήτη που συνάρπασε το κοινό.

Η συγκίνηση ήταν έντονη στο κλείσιμο της βραδιάς με το τραγούδι «Αυτή η γη έχει φωνή», που τραγούδησαν ο Γιώργος Παραγυιός με το Βαγγέλη Ξεπαπαδάκη και ήταν αφιερωμένο στη γενοκτονία των Ποντίων.

Την παρουσίαση έκλεισε η Πρόεδρος του Συλλόγου Ποντίων Φωτεινή Ελευθεριάδου επισημαίνοντας: «Με το αφιέρωμά μας στη μουσική, στους Ποντιακούς και τους Κρητικούς χορούς, με το υπέροχο χορευτικό αντάμωμα, θελήσαμε να έρθουμε κοντά στις ρίζες μας... Οι δυο αδελφοί σύλλογοι, των Ποντίων και των Κρητικών με το αντάμωμά τους αυτό θέλησαν να ξυπνήσουν βαθιά νοήματα και στοχασμούς μέσα από τη μαγεία της μουσικής και των χορών των δυο λαών... Τους δύσκολους καιρούς που περνάμε εκδηλώσεις, όπως η αποψινή τροφοδοτούν το αίσθημα αλληλεγγύης και φέρνουν πιο κοντά τους ανθρώπους σε μια κοινωνία, τη ροδίτικη κοινωνία της οποίας είμαστε ένα αναπόσπαστο δημιουργικό κομμάτι». Στη συνέχεια, ευχαρίστησε όλους τους συντελεστές της εκδήλωσης. Ο δήμαρχος Ρόδου κ. Χατζηδιάκος στο χαιρετισμό του αφού αναφέρθηκε στη συνεισφορά των Κρητών και των Ποντίων στην κοινωνία της Ρόδου συνεχάρη τους δύο συλλόγους και ζήτησε, η θαυμάσια αυτή εκδήλωση, να επαναληφθεί.

Μετά το πέρας της εκδήλωσης προσφέρθηκε σε όλους κρητικό και ποντιακό κέρασμα.

Μ.Κ.

** Δημοσιεύτηκε στη ΡΟΔΙΑΚΗ στις 5-10-2016.*

«Ατσιπόπουλο - Άνθρωποι & Τόπος»*

του Λογοτέχνη - Ζωγράφου - Καθηγητή Αιμίλιου Γάσπαρη

Η «Αδελφότητα Κρητών Ρόδου Ψηλορείτης» διοργάνωσε μια πρωτότυπη εκδήλωση, γεμάτη πνεύμα και συναίσθημα, στο Κατάλυμα της Γαλλίας. Η Θεατρική Ομάδα της Αδελφότητας και η Ομάδα Ριζίτικου τραγουδιού, με την ευρηματική σκηνοθεσία του έγκριτου σκηνοθέτη Γιάννη Φλώρου, και την γεμάτη ευαισθησία μουσική επένδυση του Αιδεσιμολογιότατου π. Εμμανουήλ Σκλιβάκη, παρουσίασαν το βιβλίο του Λογοτέχνη - Ζωγράφου - Καθηγητή Αιμίλιου Γάσπαρη «Ατσιπόπουλο-Άνθρωποι και Τόπος»…

Το Μεσαιωνικό κατάλυμα της Γαλλίας, εντυπωσιακά φωτισμένο με κεριά στη φαρδειά του σκάλα. Καθισμένοι, ανάμεσα στο κοινό, βρισκόταν η Θεατρική Ομάδα του «Ψηλορείτη», Μανώλης Τσιφακάκης, Νικηφόρος Στρατήνης, Φρόσω Κουβίδη, Μαρία Παπαδάκη, Νίκος Κουρουπάκης, Αντώνης Ευαγ. Ξεπαπαδάκης, Στέλιος Μοσχονάς, Μανώλης Καλογεράκης, Γιώργος Ψαρολογάκης και Γιάννης Νικοτάκης ο οποίος είχε και την επιμέλεια των κειμένων.

Αυτή η εντυπωσιακή εικόνα, δημιούργησε ξεχωριστή ατμόσφαιρα… Άλλωστε εμείς οι Έλληνες, είμαστε οι πρώτοι 'διδάξαντες' με τις αρχαίες τραγωδίες και κωμωδίες και η Κρήτη φέρνει μέσα στα σπλάχνα της τη θεατρική παράδοση.

Ο λόγος των μελών της Θεατρική Ομάδας ήταν μεστός, άμεσος, λιτός, καθοριστικός και πήγαινε στις ρίζες της γενιάς, καθώς υπογραμμίστηκε: «Το ύψος των δένδρων μετριέται από τις ρίζες τους, γιατί οι ρίζες είναι αυτές που τα στηρίζουν να μένουν όρθια. Όπως τα δέντρα δεν μπορούν να ζήσουν χωρίς τις ρίζες τους, έτσι

συνέχεια στη σελίδα 17

συνέχεια από τη σελίδα 16

και οι άνθρωποι έχουν ανάγκη να αντλούν δυνάμεις από τις δικές τους ρίζες. Πρέπει να γνωρίζουν τον τόπο που γεννήθηκαν και ανατράφηκαν. Να σέβονται την ιστορία του.

Να αγαπούν τους ανθρώπους του και να τιμούν τους προγόνους τους, που με τους αγώνες τους και τις θυσίες τους χάρισαν την ελευθερία που απολαμβάνουν σήμερα. Τούτα τα λόγια σταχυολογούμε από τον πρόλογο του βιβλίου «Ατσιπόπουλο – τόπος και άνθρωποι» του Αιμίλιου Γάσπαρη, για να επισημάνουμε τη σπουδαιότητά του, ευρύτερα για τον τόπο, το Ρέθυμνο, την Κρήτη, έχει η εργασία αυτή». «Ο Αιμίλιος Γάσπαρης, ο Ρεθυμνιώτης Καθηγητής, λογοτέχνης και ζωγράφος, αποδεικνύεται παιλύτιμος παρατηρητής και καταγραφέας του λαογραφικού πλούτου της ιδιαίτερης πατρίδας του, Ατσιπόπουλου»…

«Το βιβλίο του Αιμίλιου Γάσπαρη ολοκληρώνεται με τους θρύλους και παραδόσεις που υπάρχουν στο χωριό, και χαρακτηρίζεται από την αγάπη του για τον τόπο που τον γέννησε».

Εμείς θα συμπληρώναμε ότι ο συγγραφέας ξεχωρίζει και για την αγάπη του για τη Ρόδο – καθώς η έκθεση ζωγραφικής του έχει θέμα: «Ροδίτικες Συνθέσεις» – και όλες του οι καλλιτεχνικές του εκφράσεις αποκαλύπτουν τον πλούτο του εσωτερικού κόσμου.

Ο συγγραφέας και ζωγράφος Αιμίλιος Γάσπαρης έκδηλα συγκινημένος, ευχαρίστησε την Αδελφότητα «Ψηλορείτης», υπογραμμίζοντας τη συμβολή των μελών της Θεατρικής Ομάδας και του Ριζίτικου Τραγουδιού, για την εντυπωσιακή, συγκινητική και πρωτότυπη παρουσίαση, που καταγράφηκε σαν ένα παραμύθι που έπαιρνε σάρκα και οστά μέσα στον πανέμορφο χώρο της Μεσαιωνικής Πόλης της Ρόδου.

Στην εκδήλωση της Αδελφότητας Κρητών Ρόδου, ήταν παρόντα τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου Ποντίων Ρόδου «ο Διγενής», με την πρόεδρό του κα. Φωτεινή Ελευθεριάδου, που μαζί με την Αδελφότητα Κρητών Ρόδου, στήριζαν και την έκθεση Ζωγραφικής του Αιμίλιου Γάσπαρη η οποία έλαβε χώρα το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου. Με παραδειγματική Κρητική φιλοξενία, προσφέρθηκε τσικουδιά και κρητικά εδέσματα, μαζί με τόση αγάπη, έτσι που κανένας δεν έδειχνε διάθεση να φύγει.

Μ.Κ.Π.

**** Δημοσιεύτηκε στη ΡΟΔΙΑΚΗ στις 15-9-2016***

www.psiloritis.gr

Η ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΜΑΣ

Εμπλουτίζεται συνεχώς η ιστοσελίδα της Αδελφότητας Κρητών Ρόδου www.psiloritis.gr. Επισκεφτείτε την κι αφήστε το μήνυμά σας...

ΚΡΗΤΗ - ΠΟΝΤΟΣ*

Θα μου πείτε, τι δουλειά έχει η Κρήτη με τον Πόντο; Απάντηση: Όσο οι Έλληνες με τον Ελληνισμό!

Ζωγραφιές στον ίδιο καμβά του Ελληνισμού, η Κρήτη και ο Πόντος, πότε κύκλοι ομόκεντροι από την εποχή της Μεγάλης Ελλάδας, μια χιλιετία π.Χ. και βάλε, πότε έκκεντροι μα πάντοτε στο χρώμα της θάλασσας, πότε ξέχωρα σύνολα και πότε υποσύνολα του ίδιου συνόλου όταν την εποχή του Βυζαντίου κάπου στο τέλος της πρώτης χιλιετίας μ. Χ. ο Νικηφόρος Φωκάς απελευθέρωσε την Κρήτη από τους Σαρακηνούς, πότε παραπληρωματικές ευθείες και πότε συμπληρωματικές όταν η «άνοιξη» της Κρήτης στις τέχνες και τα γράμματα το 16ο μ.Χ. αιώνα οφείλονταν και στους ομόθρησκους ομοεθνείς κυρίως διανοούμενους που ήλθαν στο νησί από την Πόλη αλλά και τις παρευξείνιες περιοχές για να γλυτώσουν από το σκοταδισμό, αλλά και πριν την Άλωση της Πόλης για να ενισχύσουν την τότε Βυζαντινή Αυτοκρατορία. Ταυτόσημες συναρτήσεις όταν ένα μεγάλο μέρος από τον ξεριζωμό και την προσφυγιά του '22 φιλοξενήθηκε στο νησί. Η Κρήτη και ο Πόντος αποτελούν μεγάλες έγχρωμες πλαϊνές ψηφίδες στο εκθαμβωτικό παζλ του Ελληνισμού.

Χθες βράδυ σ' ένα κατάμεστο θερινό «Ρόδων», Κρήτη και Πόντος έσμιξαν για να μας χαρίσουν μια υπέροχη βραδιά. Τα χορευτικά σύνολα των αντίστοιχων αδελφοτήτων της Ρόδου, ένωσαν τις δυνάμεις και τα χρώματά τους και με κοινό σημείο αναφοράς, την έκσταση στην κίνηση και τη μουσική, μας έκαναν να νιώσουμε το μεγαλείο της Ελλάδας. Να φύγουμε έστω και πρόσκαιρα από τη μουντή καθημερινότητα.

Πολλά μπράβο στους διοργανωτές και όλους του συντελεστές.

Πάνος Βενέρης

***Σχόλιο που ανήρτησε στο Facebook ο κ. Πάνος Βενέρης στις 3/10/2016.**

Ο Γιάννης Νιωτάκης με τα μέλη του Θεατρικού Εργαστηρίου Ζαρού

«Καλησπερίζω το στενό»

στο Ζαρό Ηρακλείου

Η κρητική ηθογραφία του Γιάννη Νιωτάκη «Καλησπερίζω το στενό» ανέβηκε από το Θεατρικό Εργαστήρι Ζαρού με μεγάλη επιτυχία στην Κρήτη.

Το θεατρικό αυτό έργο είχε παρουσιαστεί στη Ρόδο από τη Θεατρική Ομάδα της Αδελφότητας Κρητών Ρόδου το 2010. Φέτος, ο συγγραφέας του έργου Γιάννης Νιωτάκης το παραχώρησε στην ομάδα του Ζαρού με το οποίο δόθηκαν παραστάσεις σε όλη την Κρήτη. Το Θεατρικό Εργαστήρι Ζαρού κλείνει το 2016 σαράντα χρόνια θεατρικής παρουσίας και προσφοράς στην πολιτιστική ζωή της Κρήτης. Υπεύθυνος του εργαστηρίου και ψυχή του είναι ο Μάνος Παπαδογιαννάκης ο οποίος είναι και ο σκηνοθέτης της ομάδας. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει, «Σήμερα, χάρις στην αγάπη των ανθρώπων που έχουν αγκαλιάσει αυτή την προσπάθεια, τώρα και τέσσερις δεκαετίες το Θεατρικό Εργαστήρι Ζαρού, με δικό του δημιουργικό χώρο, κατατάσσεται στις πιο παλιές θεατρικές ομάδες της Κρήτης, με συνεχή θεατρική δράση αλλά και συμμετοχή στις περισσότερες δραστηριότητες του τόπου μας…».

Ο συγγραφέας του έργου παρακολούθησε την παράσταση που δόθηκε στις αρχές Αυγούστου 2016 στο Ηράκλειο, στην πύλη Βηθλεέμ και είχε την ευκαιρία να συγχαρεί τα μέλη του Θεατρικού Εργαστηρίου Ζαρού για το σημαντικό έργο που δημιουργούν.

Ο Γιάννης Χαρούλης στη Ρόδο

Ο Γιάννης Χαρούλης ο αγαπημένος ερμηνευτής όχι μόνο της Κρήτης αλλά και όλης της Ελλάδας μετά από ένα χειμώνα απουσίας από τη συναυλιακή σκηνή και την προετοιμασία της νέας του δισκογραφικής δουλειάς, που θα κυκλοφορήσει σύντομα, έκανε ένα μεγάλο μουσικό ταξίδι σε όλη την Ελλάδα. Ξεκίνησε από τη Θεσσαλονίκη, πήγε στην Αθήνα, την Πάτρα, την Κρήτη και βέβαια στη Ρόδο όπου έχει πολλούς, καλούς φίλους. Ο Γιάννης Χαρούλης, που αναγνωρίζεται πια για την αυθεντική και ειλικρινή του στάση απέναντι στη μουσική του και τον κόσμο, ταξίδεψε τους φανατικούς φίλους που έχει και στη Ρόδο, στη μεγάλη συναυλία που έγινε στο τέλος Αυγούστου στο μοναδικό χώρο του αρχαίου σταδίου σε άλλους τόπους και άλλες εποχές, από το χθες μέχρι το σήμερα. Αγαπημένα τραγούδια, μπλεγμένα όπως πάντα με τις βαθιές ρίζες της κρητικής παράδοσης. Τον Γιάννη Χαρούλη είχαμε την ευκαιρία να συναντήσουμε λίγο πριν από τη συναυλία του στο τέλος Αυγούστου, ήπιαμε μαζί και δυο τσικουδιές αλλά εκείνο που αποκομίσαμε, για μια ακόμη φορά, ήταν το ήθος, η καλλιέργεια και η ποιότητά αυτού του ξεχωριστού καλλιτέχνη.

Η αγάπη του για την Κρήτη εκδηλώνεται κάθε στιγμή. Μάλιστα, στη συναυλία που έδωσε αρχές Αυγούστου στο Αρκαλοχώρι Ηρακλείου κάλεσε στη σκηνή τον πατέρα του Μανώλη, να παίξει μαζί του λύρα. Το κοινό βέβαια τους αποθέωσε. Ήχοι που «έδεσαν» αρμονικά, πατέρας και γιός που έγιναν «ένα» σε μια συγκινητική μουσική «συνάντηση». Ο Γιάννης σε φορτισμένο κλίμα προσφώνησε τον πατέρα του «πρώτο του δάσκαλο» και εξομολογήθηκε κάτι που δεν του είχε πει ποτέ εδώ και τριάντα χρόνια.

Ο Γιάννης Χαρούλης ανέφερε πως είναι βέβαιος ότι ο πατέρας του ο Μανώλης έμαθε μαντολίνο για να γίνει παράδειγμα και να μυήσει κι εκείνον στη μουσική της Κρήτης. Εάν η εκτίμησή του είναι σωστή, αποδείχθηκε σοφή κίνηση, αφού ο μπαμπάς κατάφερε σταδιακά να «πλάσει» έναν από τους πιο ταλαντούχους σήμερα καλλιτέχνες της Κρήτης και της Ελλάδας.

Ο ιερέας που δεν ήθελε ν'αφήνει παραπονεμένους τους αγίους*

του Νίκου Ψιλάκη

Παπάς είναι τούτος μωρέ, ή αντάρτης; Μικρό αφιέρωμα στον ιερέα που δεν ήθελε ν' αφήνει παραπονεμένους τους αγίους (μήτε τους ανθρώπους...)

...Είχε ανασκουμπωμένο το ράσο για να μην μπερδεύεται στα ξερόκλαδα και δρασκελούσε τις πέτρες, αγρίμι κι αυτός σαν κι εκείνα που τρέφει αιώνες κι αιώνες ο τόπος του. Βιαζόταν. Είχε να λειτουργήσει σε τρεις εκκλησίες εκείνη τη μέρα. Πρώτα στον Άη Γιάννη, ένα χωριό κρυμμένο στην αγκαλιά της Μαδάρας, στα Λιβανιανά -μικροχώρι κι αυτό στα σφακιανά βουνά- και στο Λουτρό, στην ούγια του Λιβυκού, στον παμπάλαιο ναό της Παναγιάς. Σε κανένα από τούτα τα χωριά δεν πήγαινε δρόμος αμαξιτός. Συγκοινωνία είχε μόνο το Λουτρό, θαλασσινή. Ένα καραβάκι που έκανε καθημερινό δρομολόγιο Χώρα Σφακίων - Αγιά Ρουμέλη μ' ενδιάμεσο σταθμό το Λουτρό.

- Και θα πας και στα τρία χωριά, παπά Γιώργη; Γέλασε δυνατά.

- Αμ, είντα λογάτα, μωρέ; Ν' αφήσω παραπονεμένους τους αγίους;

Και πήγε! Έτσι όπως έκανε κάθε που τον πρόσταζε η φωνή της συνείδησης. Κάθε μεγάλη σκάλη, κάθε Λαμπρή, τα ίδια. Ξεκινούσε από το λιόγερμα, περπατούσε μέρα και νύχτα, άνθρωποι και άγιοι περίμεναν ν' ακούσουν το μήνυμα της Ανάστασης από τη δική του βροντερή φωνή, μ' εκείνη την αρχέγονη και ιδιότυπη σφακιανή προφορά.

Ο λόγος για τον παπά Γιώργη Χιωτάκη. Τον ασυμβίβαστο ανταρτόπαπα που από χτες αργά ροβολά τις Μαδάρες τ' ουρανού (είμαι σίγουρος πως δεν θα διαλέξει εύκολους δρόμους ο παπά Γιώργης. Μήτε κάμπους. Κάπου εκεί, στην άκρα της παράδεισιας, θα βρεθεί ένα ψηλό βουνό, σαν το δικό του). Τον είχα συναντήσει για πρώτη φορά κοντά στην Αράδενα, ακατοίκητο χωριό, ρημαγμένο από το χτικιό του γδικιωμού. Ήταν τέλη της δεκαετίας του 1970. Μεγάλη αποκοτιά να πας εκείνα τα χρόνια στην Αράδενα. Έπρεπε να διαβείς ένα μεγάλο φαράγγι, να κατεβείς στην κοίτη του από ένα μονοπάτι - περικοκλάδα, και ν' ανηφορίσεις στην αντικρινή του πλευρά. Γέφυρα δεν υπήρχε ως το 1986. Κόπος πολύς, δρόμος δύσκολος. Μα για τούτον τον ακρίτα παπά δεν υπήρχαν εύκολα και δύσκολα. Υπήρχε μόνο το χρέος. Να μην αφήσει μήτε τους αγίους παραπονεμένους μήτε τους ανθρώπους.

Τον κοίταξα καλά, ήταν φρέσκος παπάς ακόμη. Φορούσε έναν μαύρο σκούφο σαν καρναβά κι είχε γένια πυκνά, όλα μαύρα. Αγριογένη τον είπα, μα σαν πρόσεξα καλά την μορφή του ένιωσα εκείνο το παράξενο σκίρτημα που νοιώθει κανείς όταν συναντά ανθρώπους ταγμένους στο καθήκον. Πρό-

συνέχεια στη σελίδα 22

συνέχεια από τη σελίδα 21

σωπο λιυψημένο, σαν τα χαράκια της Μαδάρας κι αυτό, μα και ρόδινο, λες και το έλουζε διαρκώς το ανάριο φως της σφακιανής αιγής. Πίσω από τα σκληρά χαρακτηριστικά και τις πρώιμες αυλακιές των ρυτίδων φανερωνόταν μια ήρεμη μορφή: Αν της έβαζες φωτοστέφανο θα νόμιζες πως είχε ξεφυτρώσει από κάποια παλιά τοιχογραφία!

Έτσι περνούσε τότες τον καιρό του. Δρομέας ακαταλάγιαστος! Άνοιγε ρημαγμένες εκκλησιές, αναζητούσε μνήμες στα σπήλαια - κάποιες θεόκτιστες εκκλησιές, χωμένες στα σπλάχνα του βουνού, σπηλαιώδεις, είχαν χρόνια και χρόνια να λειτουργηθούν. Ο μαδαρίτης παπάς ανιασήκωνε τα χώματα, γύρευε ξεχασμένες εικόνες, αναζητούσε κόκαλα παλιών ασκητών, αναζητούσε ίχνη μαρτύρων και ηρώων, ίσως και να μην ξεχώριζε τους ήρωες από τους μάρτυρες. Γι' αυτό κι όταν μιλούσε για το ιδεώδες του, τον Δασκαλογιάννη, κατέβαζε απαλά το κεφάλι λες κι έκανε υπόκλιση στη μνήμη του.

Έτσι τον γνώρισα. Παπά μέχρι το μεδούλι. Άνθρωπο που έμπαινε στα σπίτια, στις μάντρες, μιλούσε με τους ακρίτες. Και πάντα βιαστικό.

Είχε χειροτονηθεί λίγα χρόνια μετά την πτώση της Χούντας. Ένας φωτισμένος δεσπότης τον είχε ανακαλύψει εκείνα τα χρόνια στα Σφακιά. Ήταν πολύτεκνος. Βοσκός, αγρότης, και μελισσοκόμος. Γράμματα πολλά δεν εκάτεχε. Μα ο δεσπότης είδε στα μάτια του εκείνη τη λάμψη που κάνει τους ανθρώπους να ξεχωρίσουν.

- Θα σε χειροτονήσω παπά... Και τον χειροτόνησε. Ξεσηκώθηκαν κάποιοι, χίλια προσχήματα βρήκαν («μα είναι δυνατόν να χειροτονούνται παπάδες χωρίς προσόντα; Χωρίς εκκλησιαστική παιδεία; Τόσες ιερατικές σχολές υπάρχουν...») Δεν ήξεραν, ίσως, ότι οι Παπά Γιώργηδες των Σφακιών δεν βγαίνουν από σχολές!

Ευτυχισμένες οι στιγμές που οι άνθρωποι, ακόμη και οι ταγοί της εκκλησίας, μπορούν να διακρίνουν όχι μόνο τη λάμψη των ματιών, μα και τη φλόγα της ψυχής. Ο παπά Γιώργης Χιωτάκης ανάλαβε τα πιο δύσκολα χωριά των Σφακίων. Ήθελε πόδια γερά, να μπορούν να περπατούν για ώρες ολόκληρες στα μονοπάτια των βοσκών. Ήθελε γερή καρδιά για ν' αντέξει. Λίγους μήνες μετά βλέπαμε έκπληκτοι στις εφημερίδες της εποχής γράμματα γεμάτα πάθος. Για την πατρίδα, για τη θρησκεία, για τα προβλήματα του κόσμου, για τα χωριά των Σφακίων, για την Κύπρο την πολύπαθη. Και στο τέλος μια υπογραφή που συγκλόνιζε: Οι Σφακιανοί Παπάδες! Μαθημένοι στις επαναστατικές συντροφιές οι παπάδες των σφακιανών χωριών ένωναν πάλι τις δυνάμεις τους. Κι ο λόγος τους μύριζε μπαρούτι! Δριμύς, ιδιότυπος! Δεν χάιδευαν αυτιά οι Σφακιανοί Παπάδες. Κάποιοι συντηρητικοί κύκλοι της εκκλησίας ενοχλήθηκαν σφόδρα. Όπως ενοχλήθηκαν κι άλλοι. Οι ταγοί της πολιτείας: *- Παπάδες είναι τούτοι, μωρέ, ή αντάρτες;* Και παπάδες και αντάρτες, αξιότιμοι κύριοι, εσείς που νομίζετε πως ο παπάς είναι μόνο για να κρατά θυμιατό και να θυμιάζει. Δεν είχαν μάθει πως ιερωμένοι σαν τον παπά Γιώργη ξέρουν να σκύβουν το κεφάλι μόνο μπροστά στο Θεό. Ίσως και μπροστά στον ταπεινό άνθρωπο του μόχτου-απείκασμα του Θεού λογάται κι εκείνος. Ποτέ, όμως, δεν το σκύβουν μπροστά στις κάθε

συνέχεια στη σελίδα 23

Ήθελέ ντα κι ήπαθέ ντα

Γράφει ο Γιώργος Καβαλάκης

Στρωμένη για τα καλά η παρέα της βραδινής ρέγουλας σε παραδοσιακό καφενείο της Νεάπολης απολάμβανε τη γνήσια μεραμπελλιώτικη ρακή και τους πλούσιους σαρακοστιανούς μεζέδες με πατάτες οφτές, αγγινάρες, χοχλιούς μπουμπουριστούς, ελιές, αγγουροντομάτα, βρεχτοκούκια και κρίθινη κουλούρα.

Προς το τέλος της ρακοκατάνυξης ακούγεται η βροντερή φωνή του καπετάν Βαγγέλη, που απευθύνεται στον δικηγόρο Μανόλη Καλλιατάκη ή «Καλλουργιά», εγγονό του Διαλυνομιχάλη.

- Σύντεκνε Μανόλη, εξέχασες να μασε πεις την ιστορία με τη μαντινιάδα του παππού σου του Διαλυνομιχάλη.

Ο «Καλλουργιάς» θυμήθηκε την υπόσχεσή του και άρχισε το νάκλι.

- Τη δεκαετία του 1920 ταξίδευε ο Διαλυνομιχάλης με το λεωφορείο από τη Νεάπολη για τον Άγιο Νικόλαο. Δίπλα του κάθισε μια ηλικιωμένη, ωραιοπαθής, φρεσκοπουντραρισμένη και καλοχτενισμένη γυναίκα, η Ζαχαρένια.

Γνώριζε καλά τον Διαλυνομιχάλη και τον παρακάλεσε αρκετές φορές να της πει μια μαντινιάδα. Την κοίταξε καλά καλά ο Διαλυνομιχάλης και στο τέλος της την είπε:

Άδικα πάει του φτωχού
το χάσικο κουλούρι
άδικα πάνε κι οι μαγιές
στη σοφρωμένη μοίρη.

Πολλοί από τους επιβάτες του λεωφορείου, που παρακολουθούσαν τη συζήτηση και άκουσαν και τη μαντινιάδα, ξεσπάσανε στα γέλια και ένας απ' αυτούς κοιτάζοντας τον Διαλυνομιχάλη του λέει:

- Ήθελε ντα κι ήπαθέ ντα, κύριε Μιχαλάκη.

Ο ιερέας που δεν ήθελε ν'αφήνει παραπονεμένους τους αγίους*

συνέχεια από τη σελίδα 22

λογής εξουσίες. Μέχρι τα τελευταία του (σύνταξη πήρε όταν πάτησε τα 79 χρόνια) είχε τον ίδιο καημό στο μυαλό του. Την ίδια έγνοια: Τα Σφακιά, την Κρήτη, τη Ρωμιοσύνη. Πριν από χρόνια, στη βάφτιση των παιδιών του φίλου μου του Γιώργη του Πατρού στο Λουτρό, είδα έναν άλλο παπά Γιώργη. Μπροστά στο παιδί ο αντάρτης γινόταν κι εκείνος παιδί. Βάφτιζε, κανάκευε, μιλούσε το στόμα κι η καρδιά του μαζί. Ποτέ δεν είχα βρεθεί σε τέτοιο μυστήριο. Νόμιζα πως όλοι στην εκκλησιά της Παναγιάς είχαν γίνει ένα! Χάρισμα μεγάλο να μιλά κανείς με τις φωνές των αγγέλων! Χάρισμα μεγαλύτερο να τον ακούνε τα παιδιά όπως ακούγανε τον παπά Γιώργη.

ΥΓ. Αν θυμάμαι καλά ο παπά Γιώργης Χιωτάκης χειροτονήθηκε στα χρόνια του πιο λόγιου ιερομένου της κρητικής εκκλησίας, του μακαριστού Θεοδώρου Τζεδάκη. Τώρα που το σκέφτομαι τους θαυμάζω πιο πολύ και τους δυο. Ο λόγιος ιεράρχης ανακάλυπτε μαν άλλη μορφή παιδείας στον Σφακιανό βοσκό. Κι ο βοσκός ανακάλυπτε τον μόνο δρόμο που του έπρεπε...

***Νίκος Ψιλάκης - 21 Φεβρουαρίου 2016**

Τση χώρας τα μελλούμενα

Γράφει ο Χαράλαμπος Βουτυράκης
Μέλος της Ένωσης Συντακτών Κρητικού τύπου

Στο χωργιό, «στη μέση τσή αυλής, έχει μια κρεβατίνα, έχει σταφύλια ραζακιά, δεν ειδ' αλλού σαν εκείνα.» Από κάτω καθισμένοι παππούς και εγγονός την ώρα απού γέρνει ο ήλιος να χωστεί στη μ-πέρα μπάντα, κάνουνε ό,τι κάνουνε όλοι οι εγγόνοι κι όλοι οι παππούδες. Το 'χουνε ρίξει στη λογοδιάρροια. Ο έγγονας ρωτά κι ο παππούς 'ξηγά. «Μα δε μου λες εδά παππού, εσύ απού 'σαι γέρος και κατέχεις τα πολλά κι άνε κατεβάζει ακόμη ο νούς σου βέβαια, ποια 'ναι τα μελλούμενα τση χώρας μας;». «Μη με λές παιδί μου γέρο, γιατί μου κακοφαίνεται. Στο κάτω-κάτω τση γραφής ούτε ογδόντα χρονώ δεν είμαι. Έχω καιρό να γεράσω, κι ο νους μου κατεβάζει ακόμη. Ας είναι δα. Να το κατέχεις λοιπόν, παιδί μου, πως τα περαζούμενα μολογούνε τα μελλούμενα. Πάντως, δεν τα θεωρώ καλά τα πράματα και δεν κατέχω γιάντα. Γη καλά δεν είναι τα πράματα, γή δε φέγγω μπλιό καλά εγώ. Αφού όμως με ρωτάς γροίκα είντα 'χω να σου πω. Εμείς παιδί μου ζούμε εδά σε μια κοινωνία απού την εχτίσαμε όλοι μαζί κι ήβαλα κι εγώ το πετραδάκι μου. Εχτίσαμε το λοιπόν ένα σύστημα από λίγους αφεντάδες, εκμεταλλευτές, και από πολλούς φαμέγιους απού τσι εκμεταλλεύουνται οι λίγοι αφεντάδες. Ήμαστε κοινωνία, απού δεν είναι όλοι ίσοι ομπρός στσι νόμους, μηδέ πουθενά. Μια κοινωνία γεμάτη αδικίες, έχθρες, καταστροφές, ψευτοδημοκρατίες και φασισμούς». «Δε σε καταλαβαίνω παππού. Αφού λες πως όλοι μαζί, μονιασμένοι, εκτίσετε αυτή την κοινωνία, πως την εκαταντήσετε σε τέτοιο χάλι;». «Μονιασμένοι παιδί μου, όπως το λες, μονιασμένοι μα πού; Μονιασμένοι στσι αντιπαροχές, στο πολιτικό βόλεμα, την παρανομία και την αυθαιρεσία. Μας εμάθανε τα "Εδώ και τώρα", "Δώστα όλα", "Δεν διεκδικώ, απαιτώ".. Εβγάναμε και βγάνομε κυβερνήσεις ανεπρόκοπων απού μας τσι διαφημίζανε οι τηλεόρασες, τα ράδια και οι πληρωμένες με τα λεφτά μας δημοσκοπήσεις. Εσυμφωνούσαμε και συμφωνούμε στο να 'μαστε χωρισμένοι και να κλοθούμε σαν τα πρόβατα "Αριστερά", "Κεντροαριστερά", "Κεντροδεξιά", "Δεξιά". Και στην "Άκρα Δεξιά" τση βουλής, εβάλαμε τον κακό το λύκο να φοβερίζει τσι κακαρόκολους βουλευτάδες, στο όνομα κάποιας «δημοκρατίας» με φασιστικά σύμβολα. Φασιστικά σύμβολα, καλοδεχούμενα από πολλούς γιατί οι απατοί ντως θαρρούνε πως ο κακός ο λύκος μπορεί να 'ναι μια κάποια λύση, ανέ 'ρθούνε οι βάρβαροι απού λέει κειωσάς, ο, πως τονε λένε παιδί μου;». «Ο Καβάφης παππού». «Εκειοσάς. Νογάς παιδί μου είντα σου λέω, γη αλλού γλακά ο νούς σου;». «Νογώ παππού, νογώ». «Με τούτηνιά την αριστερυδέξια μοιρασιά λοιπόν, η φωνή τση λογικής δε βρίσκει δρόμο για να συμφωνήσουνε τα "Δημοκρατικά κόμματα". Το καθένα κάνει μι-

συνέχεια στη σελίδα 25

συνέχεια από τη σελίδα 24

κρυπολιτική τση δεκάρας και οι βουλευτάδες τως δεν είναι αντιπρόσωποι δικοί μας, παρά υπάλληλοι των Ευρωπαίων. Και το καθένα κόμμα ξεγιβεντίζει τ' άλλο και δεν ξανοίγει τα δικά ντου γίβεντα κατά που λέει η μαντινιάδα. "Ο μακρυλαίμης πετεινός στο ματσιπέτι κράζει, τα γίβεντα του δε θωρεί κι άλλους καταδικάζει". Πασκίζομε εμείς ν' αλλάξομε το Μανωλιό; Κι αμέ… ανήμενε. Βάνει αυτός τα ρούχα ντου αλλιώς και 'πομένει ο ίδιος. Είντα καλλιμέντο να 'χει η χώρα μαθές, αφού το απάνω χέρι το 'χουνε οι τραπεζίτες απού δίδουνε τα λεφτά και το κάτω χέρι οι κυβερνήτες απού τα παίρνουνε σα τσι διακονιάρηδες και μας τα δίδουνε. Κι ύστερα τα ξαναγυρίζομε εμεί οπίσω στσι τράπεζες… Φάμπρικα κι αυτή εεεε; Είντα λογιώ μελλούμενα να 'χει η χώρα με καινούργια τα κανάλια απού, σαν τα παλιά, δε δα μας ενημερώνουνε, μόνο δα μας εξαγριώνουνε; Είντα λογιώ μελλούμενα να 'χει η χώρα, όντε την ίδια ώρα απού φεύγουνε πεντακόσες χιλιάδες σπουδαγμένα κοπέλια τζη μετανάστες, πατούνε τα χώματα τζη μιλιούνια πρόσφυγες, γή κολυμπούνε τα πτώματα ντως στσι παραλίες μαζί με τσι τουρίστες; Είντα λογιώ μελλούμενα να 'χομε όντες, ολημερίς στα καφενεία, αναστενάζουνε νέοι, μεσόκοποι και γέροι. Οι νέοι κι οι μεσόκοποι κάθουντια άπραγοι, οϊ γιατί είναι γρουσούζηδες μα γιατί δεν τωσέ δίδει η χώρα δουλειά να δουλέψουνε για να φάμε όλοι ψωμί απού το χωράφι μας και να πιούμε κρασί απού το πατητήρι μας. Ετσά, η κακορίζικη χώρα μας πλούσια σε αγαθά, μα με κυβερνήτες κακαροκόληδες και πονηρούς μηδέ δουλειά έχει να τωσέ δώσει, μηδέ λεφτά να τσι πληρώσει. Και οι γέροι κάθουνται και κλαίνε τα χρόνια και τσι κόπους τως, απού πήγανε χαϊμένα, παιγμένα στον ζάργια το τραπεζιτό και στο τζόγο τω μ-πολιτικώ στο χρηματιστήριο. Γούζουνται όλη την ώρα και παρηγορούνται μόνο πότε -πότε όντε μιλιούνε για τη δόξα των αρχαίων προγόνων και τα περασμένα μεγαλεία. Είντα μελλούμενα λοιπόν να 'χει η χώρα, όντε στην αημερίδα γράφουνε αγγελίες σαν αυτή απού 'δα το πρωί και λέει, "Ζητείται νέος έως 28 ετών, με γνώσεις 35άρη, προϋπηρεσία 50άρη και μισθολογικές απαιτήσεις πέντε χρονώ παιδιού, να παίρνει γλειφιτζούρια;» Είντα μελλούμενα να 'χομε απού 'μαστε σα τσ' όρνιθες; Γιατί οι όρνιθες κάνουνε τα αβγά και τως τα τρώνε άλλοι κι αυτές κατέχουνε μόνο να κακαρίζουνε. Κι άμα γεράσουνε τσι κάνουνε και σούπα. γ-Οι ίδιοι είμαστε». «Παππού και γιάντα οι όρνιθες δε μ-πετούνε να φύγουνε να μην τσ' εκμεταλλεύουνται οι αθρώποι;». «Γιατί παιδί μου δεν έχουνε μυαλό να σκεφτούνε και δε γ-κατέχουνε πως μπορούνε να πετάξουνε. Άνε το κατέχανε ήθελα γενούνε αεροπλάνα να φύγουνε. Ετσά κι εμείς, δεν το κατέχομε πως έχομε φτερά για να πετάξομε αλάργο από τη μιζέργια μας. Τα φτερά μας είναι η ομόνοια, η αλληλεγγύη και η απόφαση, όλοι μαζί, χωρίς χρώματα και κομματικές σημαίες να ξεσηκωθούμε και να διαφεντέψουμε εμείς, και οϊ οι ξένοι τη χώρα μας. Η σημαία μας να γράφει, "Πρώτα ο άθρωπος" κι όϊ πρώτα τα λεφτά. Να πούμε, ναι σε μια παγκοσμιοποίηση απού δα μοιράζει όμως το μ-

συνέχεια στη σελίδα 29

Βιβλία που πήραμε

Δημήτρη Ν. Θεοδοσάκη
«Μαρτυρική Βιάννος – Από την Κατοχή και το Ολοκαύτωμα - τόμος δεύτερος» - Ηράκλειο 2016

Το νέο βιβλίο του συγγραφέα – λογοτέχνη Δημήτρη Θεοδοσάκη «Μαρτυρική Βιάννος – Από την Κατοχή και το Ολοκαύτωμα – τόμος δεύτερος», είναι η συνέχεια του πρώτου τόμου που αναφέρεται στη μεγάλη θυσία των κατοίκων της Βιαννίτικης γενιάς του '43. Το Σεπτέμβρη εκείνο που οι κατακτητές Γερμανοί έκαψαν τα χειριά της Βιάννου και σκότωσαν τους άντρες βυθίζοντας στην ορφάνια όλες τις οικογένειες. Από οκτώ μηνών, μέσα στην κοιλιά της μάνας του το μικρότερο θύμα, μέχρι την ηλικία των 96 χρονών το μεγαλύτερο. Οι γυναίκες μαυροντύθηκαν και με ανείπωτη θλίψη, μέσα στην ανέχεια που επικρατούσε, προσπάθησαν να επιβιώσουν και να διατηρήσουν στη ζωή τα παιδιά τους. Ο Δημήτρης Θεοδοσάκης σε κάθε του διήγημα δίνει ζωή σε εκείνους που με απερίγραπτη βαρβαρότητα εκτελέστηκαν από τους Γερμανούς κατακτητές. Τα κείμενά του είναι γεμάτα σπαραγμό, αλλά είναι και πλούσια σε συναίσθημα, ευαισθησία και αγάπη στον άνθρωπο, σ' όλους τους ανθρώπους. Οι περιγραφές του, μικρά λογοτεχνικά αριστουργήματα, είναι και μια προσφορά στις πανανθρώπινες αξίες αλλά και στα ιδεώδη που τις μέρες μας έχουν πολύ χαμηλώσει. Όπως ο ίδιος σημειώνει στον πρόλογο του δεύτερου τόμου «Δημοσιεύοντας το δεύτερο τόμο με ιστορικά διηγήματα του ολοκαυτώματος της Βιάννου… το χρέος μου κάνω. Να τιμήσω τους νεκρούς της Κατοχής και του ολοκαυτώματος της ιδιαίτερης πατρίδας μου της Βιάννου… αλλά και να εγγράψω στην κοινή ευρωπαϊκή μας μνήμη του ναζισμού τα αποτρόπαια έργα…». Να προσθέσουμε ότι το αφιέρωμα αυτό του Δημήτρη Θεοδοσάκη χαρακτηρίζεται από τη μοναδικότητα ότι εκτός από τις μαρτυρίες που περιλαμβάνει, το βιβλίο έχει εμπλουτιστεί με τις φωτογραφίες εκείνων που εκτελέστηκαν από τους Γερμανούς αλλά και εκείνων, από τις οικογένειές τους, που έμειναν πίσω. Και εκτός από την προσφορά στη μνήμη των ηρώων η περιγραφή των συνθηκών που βίωσαν οι επιζήσαντες από τα γεγονότα της καταστροφής αλλά και τον μετέπειτα αγώνα τους να επιβιώσουν είναι και μια μεγάλη προσφορά στον τόπο και τους ανθρώπους του. Το βιβλίο του Δημήτρη Θεοδοσάκη «Μαρτυρική Βιάννος – Από την Κατοχή και το Ολοκαύτωμα – τόμος δεύτερος» έχει εκδοθεί από τις εκδόσεις «Σμυρνιωτάκη». Την καλλιτεχνική επιμέλεια και σ' αυτό το βιβλίο έχει ο π. Μιχάλης Πατεράκης ο Φουρνιώτης.

Παναγιώτη Ιω. Καμηλάκη
«Οικονομική ζωή και επαγγέλματα της Κιμώλου (17ος - 20ος αιώνας) Αθήνα 2016.

Μας εξέπληξε ευχάριστα το αφιέρωμα του λαογράφου – ερευνητή Πανιγιώτη Καμηλάκη που έχει ως θέμα την οικονομική

συνέχεια στη σελίδα 27

συνέχεια από τη σελίδα 26

ζωή και τα επαγγέλματα της Κιμώλου. Ο Χανιώτης καθηγητής με τη μεγάλη του προσφορά στο Κέντρο Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών σ' αυτή του την καταγραφή προσεγγίζει την Κίμωλο το νησί των Κυκλάδων, και τους ανθρώπους του. Παρά το γεγονός ότι η ερευνητική του εργασία εστιάζεται κυρίως στην οικονομική ζωή και τα επαγγέλματα του νησιού κατά τον 17ο-20ο αιώνα, ο αναγνώστης αποκτά μια πιο σφαιρική εικόνα του νησιού. Ξεκινώντας από την αρχαιότητα και παραθέτοντας ιστορικά και ανθρωπογεωγραφικά στοιχεία του νησιού αλλά και της γύρω αιγαιοπελαγίτικης περιοχής. Η αναφορά, στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, στην οικονομία και τα επαγγέλματα του νησιού αποτελεί μια μεγάλη προσφορά στη συλλογική μνήμη των ανθρώπων που έζησαν εκεί και στο ίδιο το νησί. Ο πρωτογενής τομέας, γεωργία κτηνοτροφία, αλιεία κλπ φέρνει τον αναγνώστη κοντά στον άνθρωπο του νησιού, στις συνθήκες που επικρατούσαν την περίοδο που έχει καταγράψει ο ερευνητής. Ουσιαστικότερη προσφορά αποτελεί η αναφορά του στον δευτερογενή τομέα της βιοτεχνίας αλλά και την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου του νησιού. Η εξόρυξη του πηλού, της Κιμωλίας γης, δίνει και το όνομα του νησιού. Στον τριτογενή τομέα ο ερευνητής προσεγγίζει τη ναυτιλία και τη μετανάστευση των κατοίκων του νησιού. Οι συνθήκες που επικρατούσαν στο νησί, δημιουργούν και τις προϋποθέσεις για τις διεξόδους επιβίωσης που αναζητούν οι κάτοικοί του. Σήμερα, οι κάτοικοί του νησιού, όπως και των περισσοτέρων ελληνικών νησιών ασχολούνται κατά κύριο λόγο με τον τουρισμό. Ένα σύγγραμμα όπως αυτό του Παναγιώτη Καμηλάκη αποτελεί πηγή γνώσης για τους επερχόμενους αναφορικά με τις συνθήκες που βίωσαν οι κάτοικοι του νησιού. Αποτελεί παρακαταθήκη αυτογνωσίας και διάσωσης της μνήμης ενός τόπου για τους ανθρώπους που, παρά τις αντίξοες συνθήκες αγωνίζονται να κρατήσουν την παράδοση ζωντανή. Η μελέτη, αφιέρωμα στην Κίμωλο εκδόθηκε για λογαριασμό της εφημερίδας «Κιμωλιακά Νέα» στη μνήμη του Εμμ. Ανδρ. Σάρδη.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Αρκετοί φίλοι έχουν εκφράσει την επιθυμία να ενισχύσουν οικονομικά την Αδελφότητά μας. Όσοι θέλουν μπορούν να καταθέσουν το ποσό που επιθυμούν στο λογαριασμό της Αδελφότητας **Πειραιώς Λογ. 6388-040034-528** ή να το εμβάσουν με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: **Αδελφότητα Κρητών Ρόδου, Τ.Θ. 328, 85100 ΡΟΔΟΣ.**

Ευχαριστούμε θερμά τους φίλους που ενίσχυσαν οικονομικά την Αδελφότητά μας το τρίμηνο που πέρασε. Παρακαλούμε όμως να αναγράφουν στα τραπεζικά εμβάσματα το όνομά τους και να ζητούν από την τράπεζα να αναφέρεται αυτό.

Με βάρσαμο κι αρισμαρή - μαντιναδολόγοι

ΖΑΡΟΣ*

Είπε ο Θιός να κατεβεί στον κόσμο για να ζήσει,
και το Ζαρό εδιάλεξε τόπο να κατοικήσει.
Απου 'χει γάργαρα νερά και ξακουστούς ανθρώπους,
που μοιάζουνε με το Θεό στη χάρη και στους τρόπους.
Γι 'αυτό τη χάρη σου Ζαρέ δεν έχουν άλλοι τόποι,
αφού εσένα κατοικούν Θεοί, Αετοί, και Ανθρώποι.
Και ο θεός εζήλεψε Ζαρέ μου τσ' ομορφιές σου,
γι 'αυτό το σπίτι ήφτιαξε απάνω στσι κορφές σου.
Κι από τη Νίδα καθ' αργά τη ρίζα αγναντεύγει,
και του Ζαρού τσι ομορφιές κάθεται και χαζεύγει.
Σαν του Ζαρού τσι ομορφιές δεν έχει ο κόσμος άλλες,
αφού ο Θιός τσι σκόρπισε σαν τσι βροχής τσι στάλες.

Αφιερωμένο στην ιδιαίτερή μου πατρίδα.

ΞΕΝΙΤΕΜΟΣ

Ατσέλεγος εμίσεψα μικιός από την Κρήτη,
στου Ατταβύρου τσι κορφές εγίνηκα σπουργίτι.
Δεν ήχασα την εμιλιά ούτε το πέταγμά μου,
γι' αυτό και μόνο τσ' αετούς έχω παρηγοριά μου.
Σαφί τα μαύρα τα φορώ απάνω στα πλευρά μου,
να μήν ξεχνώ το έθιμο τση Κρήτης μας κερά μου.
Ξανοίγω το το πέλαγος απ' τση κορυφής τη ράχη,
και για να δώ την Κρήτη μας δίνω μεγάλη μάχη.
Δέ με σκοτίζουν οι καιροί, τα χιόνια κι ο αέρας,
γι' αυτό την Κρήτη τη θωρώ ολημερνίς τση μέρας.
Του Ατταβύρου αητέ και τση κορφής αφέντη,
μη μου στερήσεις τη θωριά τση Κρήτης μας Λεβέντη.

Μέσα στσί μπόρες τση ζωής που ο πόνος μου πληθαίνει,
σέρνει κραυγή, τινάζεται η Κρήτη και με γιαίνει.

π. Αναστάσιος Τσικριτσάκης

Αθιβολές

Το μαϊμούνι

Ο μακαρίτης ο Παπαδάκης, ο καφετζής από τον Αμπελούζο, κάποια Καθαροδευτέρα εντύθηκε ατζίγγανος. Μάλιστα εβρήκε κι ένα μαϊμούνι και γυρνώντας στα χωριά εντυπωσίαζε με την όλη εμφάνισή σκορπώντας άφθονο κέφι.

Στη Μητρόπολη, την ώρα που είχε το μαϊμούνι κι εχόρευε, τον επλησίασε ένας Καστελιανός ασκημωσίφουνος κι ιδιαίτερα άνοστος.

- Πάρε, μπρε, το μαϊμούνι και φέρετο και στο χωριό μας, του είπε.

Εγέλασε ο Παπαδάκης:

- Εγώ, μπρε, το πάω όπου δεν έχουνε. Εκειά είσαι εσύ!

Γιώργος Βιτώρος • «Χαρά σ'εκείνον που γελά με τα παθήματά του»

νάκλια

Ο τσάχαλος

Ήτανε μια φορά ένας κυνηγός που τον είχανε βαρεθεί στο χωριό να λέει ψώματα για το κυνήγι που έπιανε. Και μια βραδιά λέει πάλι στο καφενείο:

- Ακούσετε, μωρέ κοπέλια, είντα 'παθα σήμερο. Επέρνουνα από τον τάδε τόπο και ήβγαλα από ένα βάτο μέσα πέντε λαγούς. Οι άλλοι δεν το πιστέψανε και του λένε:

- Πολλούς λες, πολλούς. Κατέβαινε.

Λέει: «Μπορεί να 'τανε και τέσσερις». Αυτοί όμως που τον ήξεραν, επιμένανε.

- Κατέβαινε, κατέβαινε…

- Ε, μπορεί να 'τανε και τρεις. Και σιγά σιγά τον εκατεβάσανε στον ένα.

- Μπρε συ, μπα να μην ήτανε ούτε ένας;

- Ε, δεν κατέχω. Μπορεί ν' άκουσα μόνο τον τσάχαλο*.

** Τσάχαλος=ιλαφρός θόρυβος*

Αριστοφάνη Χουρδάκη «Εύθυμες κρητικές ιστορίες & ανέκδοτα – βιβλίο τρίτο».

Τση χώρας τα μελλούμενα

συνέχεια από τη σελίδα 25

πλούτο τση γης τίμια και οϊ να τρώει το 2% των αθρώπω το 98% του πλούτου τση γής και οι αποδέλοιποι να τρώνε το μπούλο. Τέλος πάντων, παιδί μου εγώ δα φύγω από τούτονα το γ-κόσμο χωρίς να δώ τέτοιες χαρές». «Έτσ' απού τα λές παπού θαρρώ πως μήδ' εγω δε θα τσι δω». «Την ευκή μου να 'χεις να τσι δείς παιδί μου μα βάλε κι εσύ τη χέρα σου. Ανέ μ-περιμένεις μόνο απού το Θεό, αυτός μπορεί να 'χει, μα δε θα σου δώσει α δε ξεκουνήσεις κι εσύ απού τον καναμπέ το μπισινό σου».

ΚΑΣΑΠΗΣ Β. & ΣΚΟΥΛΑΣ Β. Ο.Ε.

Εμπορίο & Σερβίς Ελαστικών

✓ Ειδικές τιμές στους Κρητικούς και στους φίλους της Αδελφάτητας!

6ο χλμ. Λ. ΡΟΔΟΥ – ΛΙΝΔΟΥ • Τηλ.: 2241064025

INTERNATIONAL COACH service

Αθηνών 2, Ρόδος Τ.Κ. 85100
Τηλ. & Fax: 22410 64106
E-mail: inter-coachservices@hotmail.com

people & people

Εθνάρχου Μακαρίου 4 , Ρόδος 851 00
Τηλ. 22410 36444

ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΗΡΟΔΟΤΟΣ Ι.Μ.Ε. Ε.Π.Ε.

Μανώλης Ψυχογιός

ΕΔΡΑ: ΚΡΗΤΗ 5ο χλμ. Ηρακλείου Μοιρών
Τηλ.: 2810543418, Fax: 2810543419, Κιν. 6944337438
ΑΠΟΘΗΚΗ ΡΟΔΟΥ: 6ο χλμ. Ρόδου - Καλλιθέας
Τηλ.: 2241069319, Κιν. 6944337438

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΜΑΝΑΒΙΚΟ

ΕΚΟΝΗΣ

ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ & ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΡΟΔΟΥ - ΚΑΛΥΜΝΟΥ - ΚΡΗΤΗΣ

Πώληση Χονδρική -Λιανική

Κανάβα 37, Ρόδος • Τηλ.: 22410 21779
E-mail: ekonisfruit@hotmail.com

Business Software
πληροφορική για επιχειρήσεις

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΤΑΜΒΑΚΑΣ Α.Ε.
ΚΩΝ. ΤΣΑΤΣΟΥ & ΛΙΝΔΟΥ ΓΩΝΙΑ
85100 ΡΟΔΟΣ
Τ. 22410 75218 - 44400
F. 22410 43396
www.b-soft.gr | dt@b-soft.gr

• Παξιμάδια
• Επάζιμα
• Κουλούρια
• Κριθαροκουλούρες

ΟΛΑ τα είδη Αρτοποιείας, & Ζαχαροπλαστικής

ΠΟΝΤΙΚΑΚΗ Δ. & Σ. Α.Ε.

5ο χλμ. Ρόδου Λίνδου • Τηλ: 22410.64650 62503 - 66430 • Fax: 22410.64620

ΠΑΝΑΓΡΟΤΙΚΗ ΡΟΔΟΥ Ο.Ε.

ΠΕΤΡΑΚΗΣ Ε. - ΧΑΤΖΗΜΑΝΩΛΗΣ Π. & Ε.

Γεωργικά Φάρμακα, Λιπάσματα
Σπόροι, Μηχανήματα, Είδη Κήπου
Αυτόματο Πότισμα

Κεντρικό: Σορωνή Ρόδος
Τηλ.&Fax: 2241041142, Κιν. 6944662800
Υποκ/μα: Τσιανταφυλλίδη 1, Ασγούρου Ρόδος, Τηλ. 2241060470, Κιν. 6946002441

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
μια Αλά
ΕΔΩΔΙΜΑ ΚΡΗΤΙΚΑ

Κρητικό Παντοπωλείο
«Μια ολιά»

Αγνά προϊόντα, με αυθεντικές συνταγές από χωριά και γυναικείους συνεταιρισμούς της Κρήτης.

Βύρωνος 3, Κάβα Ρόδος • Τηλ. 2241033288

FO TO KOLOSSOS

ΚΑΒΡΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ - ΓΡΑΦΙΣΤΑΣ

ΠΛΑΣΤΙΔΑ *ΤΗΛ: 2241029544*
ΡΟΔΟΣ *ΚΙΝ: 6972895447*

Ειδικές τιμές στους Κρητικούς και στους φίλους της Αδελφότητας

ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΘΑΡΡΙ

Βιβλία, Εικόνες, Εκκλησιαστικά Είδη

Χατζηαγγέλου 3, Ρόδος
Τηλ. 2241035319

Ταβέρνα

ΦΛΩΡΑ

17ο χλμ. Ρόδου - Λίνδου
Αφάντου

Τηλ.: 22410 - 51825
Κιν.: 6978589774

Ι. Αντωνιάδης ΑΕΒΕ
υδρομεταλ

Επίσημος Συνεργάτης Δωδεκανήσων
LG
Life's Good

Ρόδος: Περιοχή Ασγούρου, Ρόδος 851 00 Τηλ.: 22410 60044
Fax: 22410 60026 • E-mail: inforodos@ydrometal.gr
www.ydrometal.gr

Δροσουλίτες
Ακάδικο

με Κρητικούς Μεζέδες

Τώρα σε ΝΕΑ διεύθυνση:
Αλεξ. Διάκου 5, Ρόδος
Τηλ. Ρεζερβέ: 22410 30021